

โครงสร้างอำนาจและการเมืองของการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ในจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2564

Power structure and politics of elections of council members
and mayors in Chonburi province in 2021

โอฬาร ถิ่นบางเตียว*
(Olarn Thinbangtieo)

ได้รับบทความ: 4 กุมภาพันธ์ 2565
ปรับปรุงแก้ไข: 15 พฤศจิกายน 2565
ตอบรับตีพิมพ์: 30 ธันวาคม 2565

* รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
อีเมล: olarn@go.buu.ac.th
Associate Professor, Ph.D., Department of Political Science, Faculty of Political
Science and Law, Burapha University, Thailand. Email: olarn@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาภาพรวมการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรี (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นกับการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะสหวิทยาการ โดยประยุกต์การศึกษาทางรัฐศาสตร์และสังคมวิทยาการเมือง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งพื้นที่ภาคสนามโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งสามารถสรุปผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้ (1) ภาพรวมการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีมีการตื่นตัวอย่างกว้างขวาง ทั้งในส่วนของประชาชนในท้องถิ่นและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ผู้สมัครที่เป็นเครือข่ายอำนาจของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น กลุ่มคนรุ่นใหม่ และกลุ่มสตรีที่มีความสนใจทางการเมือง (2) การเลือกตั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นอยู่ภายใต้การเมือง 3 ขั้วอำนาจ มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะเทศบาลที่เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การเมืองสำคัญที่แต่ละขั้วอำนาจต้องการยึดครองเป็นฐานการเมืองของกลุ่มตนเอง ภายใต้โครงสร้างอำนาจท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงไปของจังหวัดชลบุรี จากเดิมที่มีลักษณะโครงสร้างอำนาจการเมืองขั้วอำนาจเดียว กลายเป็นแบบ 3 ขั้วอำนาจ หรือ การเมือง 3 เส้า ซึ่งประกอบด้วย (1) กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน (2) กลุ่มพลั้งใหม่ และ (3) กลุ่ม Change Chonburi ดังนั้นแล้ว เบื้องหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี คือ การเมืองของการแย่งชิงอำนาจในสนามการเมืองของขั้วอำนาจที่ต้องการขยายฐานอำนาจ สถาปนาอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น และการรักษาฐานอำนาจของกลุ่มตนเองเป็นหัวใจสำคัญ

คำสำคัญ: โครงสร้างอำนาจ, การเมืองท้องถิ่น, การเลือกตั้ง, สมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี, จังหวัดชลบุรี

Abstract

The main objectives of this study were as follows: (1) To study the political overview of the election of municipal council members and mayor in Chonburi Province. (2) To study the relationship of the local power structure and the politics of the election of municipal council members and mayor in Chonburi Province. It is interdisciplinary qualitative research. by applying studies in political science and

political sociology. Data was collected from fieldwork through observation and in-depth interviews. The results of the study can be summarized according to the objectives as follows: (1) With political overview of election for municipal council members and mayor, there was widespread attentiveness among local residents and candidates for both the city council and the mayor, candidates who have power network of local political groups, new generation and a group of women with political interests. (2) This election showed the relationship with the local power structure under the three political power poles and the intense competition especially municipalities, the important political strategic areas, where each power pole wanted to occupy as their own political base under the changing local power structure of Chonburi Province from the original structure of a single-pole political power to three political power poles, 1) Ban Yai Bangsaen group 2) The new force group, and 3) Change Chonburi, so behind the election of municipal council members and mayor was the politics of power struggle in political field of powers that wanted to expand their power base, to establish local political power and to maintain the group's power base.

Keywords: Power structure, Local politics, Elections, Council members, Mayors, Chonburi Province

บทนำ

หลังจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ประกาศกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2564 และเปิดรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งระหว่างวันที่ 8 -12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 กกต. ได้รายงานจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่ามีผู้สมัครทั้งสิ้น 73,390 คน แบ่งเป็น ผู้สมัครนายกเทศมนตรี 5,771 คน ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 67,619 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.), 2564) ถือได้ว่าเป็นการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งใหญ่ทั่วประเทศอีกครั้งหนึ่ง หลังจากการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เมื่อปลายปี พ.ศ. 2563 ได้เกิดกระแสตื่นตัวทางการเมืองท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง หลังจาก

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ยึดอำนาจเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 และระงับการเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่นกว่า 6 ปี

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีผู้สนใจเข้าสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีกันอย่างมาก โดยมีทั้งผู้สมัครหน้าเก่า ผู้สมัครหน้าใหม่ กลุ่มคนรุ่นใหม่ กลุ่มผู้หญิง ทั้งสมัครเป็นกลุ่มและสมัครอิสระ ทั้งในส่วนของเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี จังหวัดชลบุรีมีเทศบาล 48 แห่ง ประกอบด้วยเทศบาลนคร 2 แห่ง เทศบาลเมือง 10 แห่ง และเทศบาลตำบล 36 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัด (กกต.), 2564)

แต่ถ้าพิจารณาในมิติการเมืองท้องถิ่น (Local politics) และโครงสร้างอำนาจ (Power structure) ของจังหวัดชลบุรี เป็นที่รับรู้กันว่าการเมืองในจังหวัดชลบุรีมีลักษณะเป็นการเมืองผูกขาดภายใต้อิทธิพลทางการเมืองของตระกูลคุณปลื้ม ยาวนานกว่า 4 ทศวรรษ จนสามารถสถาปนาโครงสร้างอำนาจการเมืองแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ในตัวอำนาจเดียวหรือที่รู้จักกันในนาม “กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน” (ไอฟาร์ ถิ่นบางเตียว, 2554) แต่หลังจากการเสียชีวิตของผู้มีอิทธิพลทางการเมืองในจังหวัดชลบุรีและความขัดแย้งจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 และการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2563 ได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างอำนาจเกิดการสถาปนากลุ่มอำนาจใหม่ในจังหวัดชลบุรีเป็น 3 กลุ่มหลัก ประกอบด้วย (1) กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน (2) กลุ่มพลังใหม่ - มังกรน้ำเค็ม - พวกกันสำคัญเสมอ และ (3) กลุ่มเปลี่ยนชลบุรี Change Chonburi การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจการเมืองในจังหวัดชลบุรีเป็นมูลเหตุจูงใจสำคัญของการศึกษาครั้งนี้ โดยผู้วิจัยมีคำถามวิจัยหลัก คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจการเมืองในจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์หรือไม่ กับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาพรวมการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นกับการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในลักษณะสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) รวมทั้งประยุกต์การศึกษาทางรัฐศาสตร์ (Political science) และสังคมวิทยาการเมือง (Political sociology) โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย บทความ ข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองภายในจังหวัดชลบุรี ข่าวสารการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรีและลงพื้นที่ภาคสนามโดยการสังเกต (Observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) อย่างเฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้ (1) กลุ่มประชาชนในจังหวัดชลบุรีที่สนใจการเมืองและติดตามการเมืองในจังหวัดชลบุรีมาอย่างยาวนาน (2) กลุ่มนักการเมืองทั้งในระดับชาติและนักการเมืองในระดับท้องถิ่น รวมถึงผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี (3) สื่อสารมวลชนท้องถิ่นที่เกาะติดการเมืองในจังหวัดชลบุรีมาอย่างนาน (4) นักวิชาการท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่เปิดเผยชื่อสกุลของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้แจ้งผู้ให้ข้อมูลก่อนการสัมภาษณ์ ซึ่งจะเป็นการรักษาความเป็นส่วนตัวและได้ข้อมูลที่ตรงกับความจริงมากที่สุด และการเขียนรายงานวิจัยครั้งนี้ใช้ชื่อสมมติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แนวสัมภาษณ์โดยแนวคำถาม
กึ่งโครงสร้างประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและผู้วิจัยใช้การ
สังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบอุปนัย (Inductive
approach) การวิเคราะห์จะเป็นการตีความปรากฏการณ์ทางสังคม โดยอาศัยกรอบการวิเคราะห์
ของกรอบแนวคิดจากฐานคิดทางเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political economy) ในการวิพากษ์
เชื่อมโยงข้อมูลจัดกลุ่มข้อมูล การหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และ
จดบันทึกในภาคสนาม

4. การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้หลักการ
สามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการ ดังนี้ (1) การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลที่มีจุดยืนต่างกัน
ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ผู้ให้ข้อมูลที่มีจุดยืนหลากหลาย (2) การตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน
และใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์มาเปรียบเทียบเพื่อ
ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (3) การตรวจสอบโดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในช่วงเวลาที่ต่างกัน
และ (4) การตรวจสอบโดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในสถานที่ต่างกัน

ผลการวิจัย

การวิจัยโครงสร้างอำนาจและการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและ
นายกเทศมนตรี ในจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2564 สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาภาพรวมการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรี จากการศึกษาพบว่าภาพรวมการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิก
สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรี พบว่า บรรยายภาพรวมและการเมืองของการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีฯ มีการตื่นตัวอย่างกว้างขวาง ทั้งในส่วนของ
ประชาชนในท้องถิ่นและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี เพราะว่างเว้น
จากการเลือกตั้งเทศบาลมากกว่า 7 ปี นับตั้งแต่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ายึดอำนาจ
ในปี พ.ศ. 2557 และได้ออกคำสั่ง คสช. จำนวนมากที่กระทบต่อการบริหารเทศบาล เช่น คำสั่ง
คสช. ที่ 85/ 2557 คำสั่ง คสช. ที่ 104/ 2557 คำสั่ง คสช. ที่ 88/ 2557 คำสั่ง คสช. ที่ 8/ 2560
 ฯลฯ ส่งผลให้ผู้บริหารรักษาการตามคำสั่ง คสช. ไม่สามารถทำอะไรได้มากกว่าการปฏิบัติตามคำสั่ง

ของ คสช. อย่างเคร่งครัด ไม่สามารถคิดริเริ่มนโยบายเพื่อการพัฒนาเทศบาลได้เต็มศักยภาพจึงไม่มีความโดดเด่นในทางการบริหาร รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด - 19 (Covid 19) ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง (ผู้สมัครนายกเทศมนตรี 4, 2564, สัมภาษณ์)

หลังจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ประกาศกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2564 จังหวัดชลบุรีมีเทศบาลจำนวน 48 แห่ง ประกอบด้วยเทศบาลนคร 2 แห่ง เทศบาลเมือง 10 แห่ง และเทศบาลตำบล 36 แห่ง มีผู้สนใจลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดเป็นจำนวนมาก ทั้งผู้สมัครที่เป็นกลุ่มนักรการเมืองรักษาการที่เป็นเครือข่ายหรือได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอำนาจเดิม คือ กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน และกลุ่มนักรการเมืองใหม่ที่เป็นเครือข่ายหรือได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอำนาจใหม่ที่พยายามสถาปนาอำนาจในจังหวัด เช่น กลุ่มพลังใหม่ มังกรน้ำเค็ม พวกกันสำคัญ หรือ กลุ่ม Change Chonburi การเมืองในจังหวัดชลบุรีกลายเป็นการเมือง 3 เล้าของการต่อสู้แข่งขันช่วงชิงอำนาจในสนามการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี (ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 6, 2564, สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยพบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลและนายกเทศมนตรีมีทั้งสมัครเป็นกลุ่มและสมัครเดี่ยวอิสระ ผู้สมัครบางรายได้เตรียมหาเสียงล่วงหน้าก่อนถึง 2 ปี นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหลายเทศบาลเป็นอดีตนักการเมืองท้องถิ่น และนักการเมืองท้องถิ่นที่ต้องการขยายปรับฐานทางการเมืองจากสมาชิกสภาจังหวัด (ส.อ.จ.) กำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน มาเป็นผู้สมัครนายกเทศมนตรี เช่น นายไมตรี ประเสริฐ หรือ ผู้ใหญ่ไข่ ผู้กว้างขวางในเขตดอนหัวฬ่อได้ลาออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เปิดตัวลงสมัครนายกเทศมนตรีตำบลดอนหัวฬ่อ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) หรือ นายกิตติ รุ่งเรืองสินงาม หรือ สจ.คง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เขตอำเภอเมืองชลบุรี อดีตนักการเมืองคนสนิท กำนันน้อง (นายวัฒนา ตั้งประกอบ - อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองบ้านสวน) ได้ลงสมัครนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาป่า (ข่าวชลออนไลน์, 2562) หรือ “กำนันน้อย” นายวินัย พันภัยพาล (คนสนิท นายสนธยา คุณปลื้ม) “กำนันจัม” นายเกษม อินทโชติ (คนสนิทสุชาติ ชมกลิ่น) ที่ลาออกจากตำแหน่งกำนันมาลงสมัครเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองอ่างศิลา (ข่าวชลออนไลน์, 2564)

การศึกษายังพบว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในครั้งนี้นี้ได้รับความสนใจจากกลุ่มคนรุ่นใหม่และกลุ่มสตรีมากกว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นในอดีตอย่างชัดเจน เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองท้องถิ่นที่มีนัยยะสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยตัวแทนในท้องถิ่น การเลือกตั้งได้ขยายความสนใจไปยังผู้แสดง (Actor) อื่นนอกเหนือจากบรรดานักการเมืองที่ผูกขาด

อำนาจ การสัมภาษณ์นักวิชาการท้องถิ่นให้ความเห็นว่าการตื่นตัวและความสนใจทางการเมืองของกลุ่มคนรุ่นใหม่และกลุ่มสตรีนั้นเป็นผลสัมพันธ์กับสถานการณ์การเมืองระดับชาติที่มีความตึงเครียดต่อเนื่องนับตั้งแต่การเลือกตั้ง สส. ปี พ.ศ. 2562 ปรากฏการณ์พรรคอนาคตใหม่และการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2563 สนับสนุนการเลือกตั้งเทศบาลจึงเป็นพื้นที่ผ่อนคลายความตึงเครียดทางการเมืองเปิดโอกาสให้กลุ่มคนรุ่นใหม่และกลุ่มสตรีเข้ามามีบทบาทเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาประชาธิปไตยระดับชาติในระยะยาว (นักข่าวท้องถิ่น 1, 2564, สัมภาษณ์ และ นักวิชาการท้องถิ่น 1, 2564, สัมภาษณ์)

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีฯ ผู้วิจัยพบว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้ผู้สมัครทุกกลุ่มการเมืองได้มีนโยบายสาธารณะในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับประชาชน นโยบายที่ได้รับความนิยมมากที่สุดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง คือ นโยบายเมืองอัจฉริยะ (Smart city) นโยบายการพัฒนาเมือง การพัฒนาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้สมัครนายกเทศมนตรีรายหนึ่งมีข้อสังเกตที่น่าสนใจ กล่าวคือ ผู้สมัครนายกเทศมนตรียอมรับว่ายังไม่เข้าใจสาระสำคัญของนโยบายที่ทีมงานเป็นคนคิดให้ แต่เห็นว่าการหาเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้ผู้สมัครต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสื่อสารกับประชาชน เขาเห็นว่าประชาชนเติบโตขึ้น สนใจการบริหารท้องถิ่นของนักการเมืองและมีความคาดหวังกับผู้สมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น เป็นความสัมพันธ์แบบใหม่ในการเมืองท้องถิ่นไม่ใช่เป็นเรื่องส่วนตัวอย่างในอดีต โดยเฉพาะเทศบาลในเขตเมืองที่มีกลุ่มชนชั้นกลางเข้ามาอยู่อาศัยลงหลักปักฐานพวกเขาไม่ได้อยู่ในเครือข่ายอำนาจหรือเครือข่ายอุปถัมภ์ของนักการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะหาเสียงด้วยการมีเสนอนโยบายและอาศัยวิธีการหาเสียงแบบเดิมนั้นเพียงอย่างเดียว นั้นเป็นไปได้อีกแล้วในการเมืองท้องถิ่นปัจจุบัน ซึ่งเห็นว่าการแข่งขันในการเมืองท้องถิ่นกำลังถูกแรงกดดันจากสังคมให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมียุทธศาสตร์ในการสื่อสารหรือสร้างสัญญาประชาคมท้องถิ่น (Social contract) เป็นระยะเปลี่ยนผ่านของเมืองท้องถิ่นจากในอดีตที่เน้นความสัมพันธ์ส่วนตัวมาสู่ข้อเสนอหรือสัญญาประชาคมท้องถิ่นผ่านนโยบายสาธารณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ผู้สมัครนายกเทศมนตรี 1, 2564, สัมภาษณ์ และ ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 3, 2564, สัมภาษณ์)

ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้วิจัยพบว่ากลุ่มผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี มีแผนปฎิบัติตามประชาสัมพันธ์ติดตามรายการทางข้างถนนกันอย่างคึกคัก มีการจัดขบวนกลุ่มการเมืองเพื่อเดินพบปะประชาชนในเขตเทศบาลกันทุกชุมชน มีจากแจกบัตรแนะนำตัวผู้สมัครทั้งที่ลงสมัครสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ข้อความการสื่อสารในป้ายโฆษณา

ประชาสัมพันธ์บัตรแนะนำจะใช้สีสดใส ใช้รูปภาพผู้สมัครที่ไม่เป็นทางการ เรียบง่าย และเป็นกันเอง พยายามสร้างการสื่อสารที่เน้นอัตลักษณ์ของผู้สมัคร ความเป็นท้องถิ่นนิยม นโยบายเบื้องต้น ฯลฯ ข้อสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ถ้าเป็นผู้สมัครรายใหม่จะใช้ภาษาที่เน้นการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่น ความทันสมัย อนาคตที่ดีกว่า และการใช้เทคโนโลยีในการบริหาร ในขณะที่ผู้สมัครรายเก่าจะใช้ภาษาในลักษณะที่เน้นการสานงานต่อก่อนใหม่ เข้าใจพื้นที่ เข้าใจปัญหา และการมีประสบการณ์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังพบว่าช่องทางการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเทศบาลครั้งนี้ ผู้สมัครได้ให้ความสำคัญกับการหาเสียงผ่านช่องทางสื่อสังคม (Social media) มากขึ้น ทั้งช่องต่างๆ เช่น ไลน์ (LINE) เฟซบุ๊ก (Facebook) แฟนเพจ (Fan - page) คูชานาไปกับการหาเสียงที่เป็นภาครูปธรรมในท้องถิ่น เช่น มีการ live สดผ่าน Facebook Fan - page ในขณะที่ผู้สมัครลงหาเสียงพบประชาชนในชุมชนต่าง ๆ มีการนำรูปภาพที่สะท้อนความรู้สึกในเชิงบวกกับผู้สมัครมาผลิตซ้ำ เพื่อสร้างคะแนนนิยมให้แก่ตนเอง เช่น ภาพเดินหาเสียงจนร้องเท้าขาด ภาพทานข้าวกล้องข้างถนนในการหาเสียง ภาพประชาชนโผกอดร้องไห้กับผู้สมัครและภาพกินส้มตำ เพื่อตอบย้ำความเป็นคนติดดินเรียบง่าย ฯลฯ (นักข่าวท้องถิ่น 2, 2564, สัมภาษณ์)

ในส่วนของการแสวงหาเวทีได้ดินและการระดมทรัพยากรทางการเมืองที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ถูกนำมาใช้ในการเลือกตั้งครั้งนี้ พบว่ามีการวางยุทธศาสตร์และกำหนดยุทธวิธีทางการเมืองได้ดินและการเตรียมการใช้กระแสสุนติคำกันอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะในเทศบาลที่เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญของขว้ออำนาจในจังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การเมืองที่ต่างฝ่ายแพ้ไม่ได้ เพราะจะมีผลสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ทางการเมืองของขว้ออำนาจและฐานการเมืองระดับชาติในระยะยาว การวางเกมยุทธศาสตร์ได้ดินมีหลายรูปแบบ เช่น การโจมตีคู่แข่ง ปลอ่ยข่าวทำลายภาพลักษณ์ การร้องเรียน กกต. สร้างข่าวเท็จ รวมถึงการประเมินสถานการณ์ด้วยการทำโพลติดตามคะแนนนิยมอยู่เป็นระยะ ๆ มีการเตรียมความพร้อมถ้าจำเป็นต้องจ่ายเงินซื้อเสียงด้วยวิธีการที่ซับซ้อน มีการกระจายซื้อประชาชนในเขตเลือกตั้งและมีการยึดบัตรประชาชน เพื่อไม่ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง กระบวนการดังกล่าวจากการผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยจะอาศัยใกล้ชิดเป็นผู้ดำเนินการและปกปิดเป็นความลับที่รับรู้กันในกลุ่มแกนนำหลัก นอกจากนี้ในการวางยุทธศาสตร์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในสนามการเลือกตั้ง ผู้วิจัยพบว่าผู้สมัครในพื้นที่ยุทธศาสตร์จะอาศัยเครือข่ายข้าราชการในเทศบาล (โดยเฉพาะกลุ่มผู้สมัครที่เป็นอดีตนายกเทศมนตรี) นักการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น รัฐมนตรี เครือข่ายประธานชุมชนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา เครือญาติ พวกพ้อง ผู้กว้างขวางในท้องถิ่น เป็นต้น มาช่วยเป็นเครือข่ายพันธมิตรในการรณรงค์หาเสียงและเป็นฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งครั้งนี้ (ผู้สมัคร

นายกเทศมนตรี 2, 2564, สัมภาษณ์ กลุ่มประชาชนในเขตเทศบาล 1, 2564, สัมภาษณ์ ผู้สมัคร
สมาชิกสภาเทศบาล 1, 2564, สัมภาษณ์ และ นักข่าวท้องถิ่น 4, 2564, สัมภาษณ์)

**วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นกับการเมืองของ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรี** การศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นกับการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรี กล่าวคือ โครงสร้างอำนาจท้องถิ่นของจังหวัดชลบุรีก่อนหน้านั้นเป่าเสียชีวิตโครงสร้างอำนาจการเมืองภายในจังหวัดมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ตระกูลคุณปลื้ม “กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน” เป็นการเมืองชั่วอำนาจเดียวผูกขาดอำนาจทางการเมืองภายในจังหวัดยาวนานกว่า 4 ทศวรรษ (โอรพาร ถิ่นบางเตียว, 2554 ธนัญญ์ ศรีโอรพาร, 2562 และ ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์ และชัยณรงค์ เครือนวน, 2557) หลังจากก้านั้นเป่าเสียชีวิต เมื่อ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2562 มีผลกระทบต่อโครงสร้างอำนาจการเมืองภายในจังหวัด โดยเฉพาะหลังการเลือกตั้ง ส.ส. พ.ศ. 2562 การเลือกตั้ง อบจ. พ.ศ. 2563 และการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี พ.ศ. 2564 ทำให้โครงสร้างอำนาจการเมืองภายในจังหวัดมีลักษณะเปลี่ยนผ่านจากโครงสร้างอำนาจการเมืองชั่วอำนาจเดียวกลายเป็นโครงสร้างอำนาจการเมืองแบบ 3 ชั่วอำนาจหรือ การเมือง 3 เ้า อย่างชัดเจน ประกอบด้วย 1. กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน 2. กลุ่มพลังใหม่ มังกรน้ำเค็ม พวกกันสำคัญเสมอ และ 3. กลุ่ม Change Chonburi

การเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีภายใต้การเมือง 3 ชั่ว ทำให้การแข่งขันกันอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะเทศบาลที่เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ทางการเมืองที่สำคัญในเชิงสัญลักษณ์ที่ชั่วอำนาจเก่ากลุ่มบ้านใหญ่บางแสนจะต้องรักษาพื้นที่ฐานที่มั่นไว้ให้ได้เพราะมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์และฐานคะแนนเสียงของกลุ่มในระยะยาว ในขณะที่ชั่วอำนาจใหม่อย่างกลุ่มพลังใหม่ มังกรน้ำเค็ม พวกกันสำคัญเสมอ ก็ต้องการที่จะปักธงนำในเขตพื้นที่เทศบาลเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ให้ได้ เพื่อวางฐานคะแนนเสียงในระยะยาวเช่นกัน อีกด้านก็เพื่อต้องการประกาศในเชิงสัญลักษณ์ว่าโครงสร้างอำนาจการเมืองภายในจังหวัดชลบุรีไม่ได้มีเฉพาะกลุ่มตระกูลคุณปลื้มกลุ่มเดียวอีกต่อไป

เมื่อพิจารณาเทศบาลในฐานะที่เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ อันประกอบด้วย เทศบาลตำบลเสม็ด เทศบาลเมืองบ้านสวน เทศบาลเมืองอ่างศิลา เทศบาลตำบลเมือง และเทศบาลเมืองแสนสุข (ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 2, 2564, สัมภาษณ์ และ นักข่าวท้องถิ่น3, 2564, สัมภาษณ์) พื้นที่เทศบาลได้กลายเป็นสมรภูมิการเมืองสงครามตัวแทนร่างทรงทางการเมืองของชั่วอำนาจเก่าและใหม่ภายใต้โครงสร้างอำนาจท้องถิ่น เบื้องหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

คือ การเมืองของการแย่งชิงอำนาจในสนามการเมืองเทศบาลของข้าอำนาจที่ต้องการขยายฐานอำนาจและการรักษาฐานอำนาจของกลุ่มการเมืองภายในจังหวัดชลบุรีเท่านั้นเอง (นักวิชาการท้องถิ่น 2, 2564, สัมภาษณ์) โดยการศึกษาพบว่า “กลุ่มพลังใหม่ มังกรน้ำเค็ม พวกกันสำคัญเสมอ” แยกตัวออกจากกลุ่มบ้านใหญ่บางแสนและมีความพยายามสถาปนาข้าอำนาจใหม่ในจังหวัดชลบุรีได้ส่งนักการเมืองหรือสนับสนุนให้คนในสังกัดลงสมัครชิงเก้าอี้เทศบาลในพื้นที่ยุทธศาสตร์และเป็นฐานคะแนนในเขตเลือกตั้งที่ 1 ชลบุรี ที่ต้องการรักษาฐานเสียงเอาไว้ ได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี นายสุติกรณ์ จำเริญพานิช เทศบาลเมืองบ้านสวน นายวิชิต ชิตวิเศษ หรือ กำนันเผือก เทศบาลเมืองอ่างศิลา นายเกษม อินทโชติ หรือ กำนันจิม เทศบาลตำบลเสม็ด นางเปี่ยมวรรณ สุวานิชย์ เทศบาลตำบลเหมือง นายสรเชษฐ์ ศรีสำอากค์ หลานชายนายบรรลือ ศรีสำอาก และเทศบาลเมืองแสนสุข ให้การสนับสนุน ทิดเล็ก นายสมชาติ คุณปลื้ม น้องชายกำนันเป๊าะ สมชาย คุณปลื้ม

ขณะเดียวกัน “กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน” ก็ประกาศสู้เต็มอัตราศึกในสนามการเลือกตั้งซึ่งกลุ่มบ้านใหญ่บางแสนก็แพ้ไม่ได้เช่นเดียวกันในสนามการแข่งขัน แกนนากลุ่มได้มอบหมายให้กำนันนัย หรือ นายวินัย พันภัยพาล และ สท.เหี่ยว หรือ นายภาสกร หอมหวล อดีตคนใกล้ชิดกำนันเป๊าะ และเป็นผู้กว้างขวางในจังหวัดชลบุรี เป็นผู้อำนวยความสะดวกของกลุ่มบ้านใหญ่บางแสนรับผิดชอบดูแลพื้นที่และส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของกลุ่มบ้านใหญ่บางแสนหรือให้การสนับสนุนเครือข่ายพันธมิตรทางการเมืองในการต่อสู้กับกลุ่มพลังใหม่ มังกรน้ำเค็ม พวกกันสำคัญเสมอ ได้แก่ เทศบาลเมืองบ้านสวน กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน โดย สท.เหี่ยว นายภาสกร หอมหวล ประกาศให้การสนับสนุนนายฉัตรชัย อังลิ้ม อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองบ้านสวน เทศบาลเมืองอ่างศิลา กลุ่มบ้านใหญ่บางแสนสนับสนุน กำนันนัย นายวินัย พันภัยพาล ลงสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเอง เทศบาลตำบลเสม็ด กลุ่มบ้านใหญ่บางแสนได้ส่งนายเชมชาติ วงษ์พันธุ์เสือ อดีต สท.เทศบาลตำบลเสม็ด ที่มีศักดิ์เป็นอดีตน้องเขย กำนันวินัย พันภัยพาล เทศบาลตำบลเหมืองกลุ่มบ้านใหญ่บางแสนได้สนับสนุนนางเยาวลักษณ์ ทองใบน้อย อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเหมือง ซึ่งเป็นนักการเมืองคนสนิท สท.เหี่ยว นายภาสกร หอมหวล และ เทศบาลเมืองแสนสุข นายณรงค์ชัย คุณปลื้ม อดีตนายกเทศมนตรีและเป็นบุตรชายคนสุดท้องของกำนันเป๊าะ

การเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครั้งนี้ได้กลายเป็นขบวนการแตกหักของข้าการเมืองในโครงสร้างอำนาจการเมืองภายในจังหวัดชลบุรีอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มมังกรน้ำเค็มของนายสุชาติ ขมกลิ่น และกลุ่มบ้านใหญ่บางแสน ตลอดระยะเวลาในการหาเสียงทั้ง 2 กลุ่ม ได้ต่อสู้กันอย่างเข้มข้นแบบไม่มีใครยอมใครโดยเฉพาะการเลือกตั้งที่เทศบาลเมือง

อ่างศิลา เทศบาลเมืองบ้านสวน และเทศบาลตำบลเสม็ด (ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 7, 2564, สัมภาษณ์ และ นักข่าวท้องถิ่น 5, 2564, สัมภาษณ์)

ในขณะที่อีกข้างอำนาจหนึ่ง “กลุ่ม Change Chonburi” ที่ประกาศต่อสู้กับกลุ่มบ้านใหญ่ บางแสนมาทุกสนามการเลือกตั้ง ทั้งในการเมืองระดับชาติและการเมืองระดับท้องถิ่น ล่าสุดก็มีการต่อสู้กันในการเลือกตั้ง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาจนถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีในครั้งนี้

กลุ่ม Change Chonburi มีอิทธิพลทางการเมืองอยู่ในเขตอำเภอบ้านบึงและอำเภอกัลยาศรีหรือรู้จักกันนามกลุ่มการเมืองสายป่า การศึกษาพบว่า กลุ่มก้าวหน้า Change Chonburi มีแนวร่วมสำคัญคือ คณะก้าวหน้า ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ กำนันโป่ง หรือ นายคมกริช สิงห์โตทอง นายก้อย หรือ นางอารีรัตน์ สิงห์โตทอง นายก อบต.หนองอิฐน จุน หรือ นางสาวพลอยภัสร์ สิงห์โตทอง อดีตผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี และ กำนันปาย หรือ นายวิรุฒิ สิงห์โตทอง กำนันตำบลหนองซาก

การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในพื้นที่อำเภอบ้านบึงเป็นการต่อสู้กันของตัวแทนหรือร่างทรงของอำนาจภายใต้โครงสร้างอำนาจการเมืองในจังหวัดชลบุรี เช่น กรณีเทศบาลตำบลหนองซาก กลุ่มก้าวหน้า Change Chonburi ได้สนับสนุนจากนายขยยุทธ สิทธิฐานวงศ์ ในขณะที่กลุ่มบ้านใหญ่บางแสนให้การสนับสนุนนายบรรเจิด สิงโตทอง อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองซาก หรือกรณีเทศบาลตำบลบ้านบึง กลุ่ม Change Chonburi ได้สนับสนุนนายสมโภช ชูสวัสดิ์ ในขณะที่กลุ่มบ้านใหญ่บางแสนให้การสนับสนุนนายเฉลียว โนรี อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านบึง เป็นต้น (คมชัดลึกออนไลน์, 2564)

การเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจ ทำให้การเมืองจังหวัดชลบุรี แตกเป็น 3 ขั้วอำนาจอย่างชัดเจน จากแต่เดิมการเมืองชลบุรีมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจอยู่ในกลุ่มบ้านใหญ่บางแสนตระกูลคุณปลื้มเพียงขั้วอำนาจเดียวที่มีความโดดเด่นทางการเมือง (โอฬาร ถิ่นบางเตียว, 2554) โดย 3 ขั้วอำนาจประกอบด้วย ขั้วที่ 1 คือ เป็นกลุ่มบ้านใหญ่บางแสน ขั้วที่ 2 เป็นกลุ่มพลังใหม่ มังกรน้ำเค็ม พวกกันสำคัญเสมอ และ ขั้วที่ 3 กลุ่มก้าวหน้า Change Chonburi (ผู้สมัครนายกเทศมนตรี 3, 2564, สัมภาษณ์ กลุ่มประชาชนในเขตเทศบาล 2, 2564, สัมภาษณ์ ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 4, 2564, สัมภาษณ์ และ นักข่าวท้องถิ่น 6, 2564, สัมภาษณ์)

จากภาพรวมของการศึกษาการเมืองของการเลือกตั้งทำให้พบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีมีลักษณะกระจุกตัวของกลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่น (Local elite)

ภายใต้โครงสร้างอำนาจทางการเมืองภายในจังหวัดที่เป็นเครือข่ายพันธมิตรของข้าอำนาจการเมืองเก่าและใหม่เป็นส่วนใหญ่ เป็นผู้มีความได้เปรียบทางการเมืองมากกว่าผู้สมัครอิสระทั่วไป หรือกล่าวได้ว่าการเมืองของการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีเป็นการต่อสู้กันของกลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่นภายใต้โครงสร้างอำนาจการเมืองท้องถิ่นมากกว่าจะเป็นเวทีการเมืองของประชาชนทั่วไปที่สนใจในเรื่องการเมืองท้องถิ่นและต้องการลงสมัครเลือกตั้งแข่งขันกันในการนโยบายให้ประชาชนได้ตัดสินใจ

ภายใต้เงื่อนไขการเมืองท้องถิ่นและเงื่อนไขเชิงโครงสร้างการเมืองภายในจังหวัดที่เป็นการต่อสู้กันของร่ำรวยจากกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ที่มีความได้เปรียบ ทั้งในด้านทรัพยากรทางการเมืองและเครือข่ายอำนาจที่คอยให้การสนับสนุน ได้สร้างข้อจำกัดให้กับประชาชนที่สนใจการเมืองท้องถิ่นแต่ไม่ได้สังกัดในข้าอำนาจใดอำนาจหนึ่งมีโอกาสน้อยมากที่จะชนะการเลือกตั้ง แม้ว่าจะมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ลงสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นมาตภูมิของตัวเองหรือจะมีนโยบายที่ดีแค่ไหนโอกาสที่จะชนะการเลือกตั้งนั้นน้อยมาก เพราะการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรียังผูกติดอยู่กับตัวบุคคลและมีสัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นค่อนข้างมาก (ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 5, 2564, สัมภาษณ์ และ นักข่าวท้องถิ่น 3, 2564, สัมภาษณ์) ทั้งนี้ประชาชนในท้องถิ่นเองยังไม่ได้เป็นชนชั้นกลางสมบูรณ์แบบที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจการเมืองที่เข้มแข็งโดยไม่ต้องพึ่งพาเครือข่ายนักการเมืองท้องถิ่น (นักวิชาการท้องถิ่น 2, 2564, สัมภาษณ์)

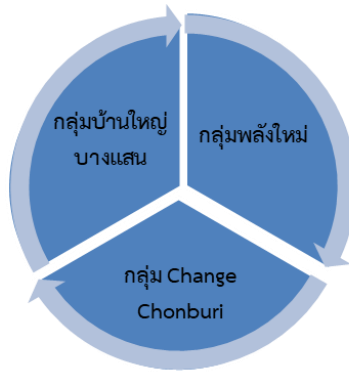
สรุปและการอภิปรายผล

จากการศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ภาพรวมของการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี มีการตื่นตัวอย่างกว้างขวาง ทั้งในส่วนองประชาชนในท้องถิ่นและผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ผู้สมัครมีที่เป็นเครือข่ายอำนาจของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น กลุ่มคนรุ่นใหม่ และกลุ่มสตรีที่มีความสนใจทางการเมือง มีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านช่องทางการสื่อสารทางการเมืองใหม่ ๆ เช่น ไลน์ (LINE) เฟซบุ๊ก (Facebook) แฟนเพจ (Fan - page) ในการเลือกตั้งครั้งนี้ผู้สมัครทุกกลุ่มการเมืองได้มีนโยบายสาธารณะในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการสื่อสารการเมืองกับประชาชน นโยบายที่ได้รับความนิยมมากที่สุดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง คือ นโยบายเมืองอัจฉริยะ (Smart city) นโยบายการพัฒนาเมือง การพัฒนาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม

2. การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรีมีความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นอยู่ภายใต้การเมือง 3 ขั้วอำนาจ มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้นโดยเฉพาะเทศบาลที่เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การเมืองสำคัญที่แต่ละขั้วอำนาจต้องการยึดครองเป็นฐานการเมืองของกลุ่มตนเอง ภายใต้อำนาจทางการเมืองท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงไปของจังหวัดชลบุรี จากเดิมมีลักษณะโครงสร้างอำนาจการเมืองขั้วอำนาจเดียวกลายเป็นแบบ 3 ขั้วอำนาจ หรือ การเมือง 3 เส้า ประกอบด้วย (1) กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน (2) กลุ่มพลังใหม่ มังกรน้ำเค็ม พวกกันสำคัญเสมอ และ (3) กลุ่ม Change Chonburi พบว่าเบื้องหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี คือ การเมืองของการแย่งชิงอำนาจในสนามการเมืองของขั้วอำนาจที่ต้องการขยายฐานอำนาจ สถาปนาอำนาจทางการเมืองท้องถิ่นและการรักษาฐานอำนาจของกลุ่มตนเองเป็นหัวใจสำคัญ

การอภิปรายผลการศึกษาจากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าโครงสร้างอำนาจการเมืองภายในจังหวัดชลบุรีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนสะท้อนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในครั้งนี้ได้อย่างชัดเจน จากโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ตระกูลคุณปลื้ม “กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน” ที่ผูกขาดอำนาจทางการเมืองภายในจังหวัดยาวนานกว่า 4 ทศวรรษ ได้เปลี่ยนมาเป็นโครงสร้างอำนาจการเมืองแบบ 3 ขั้วอำนาจ หรือการเมือง 3 เส้า อย่างชัดเจน ประกอบด้วย (1) กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน (2) กลุ่มพลังใหม่ และ (3) กลุ่ม Change Chonburi โดยข้อค้นพบจากการศึกษาของผู้วิจัยมีความแตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นของโอฬาร ถิ่นบางเตียว (2554) ธนัญญ์ ศรีโอษฐ์ (2562) ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และ ชัยณรงค์ เครือนวน (2557) ที่พบว่าลักษณะโครงสร้างอำนาจการเมืองภายในจังหวัดชลบุรีมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่กลุ่มบ้านใหญ่บางแสนเป็นการเมืองเด่นชัดเดียวมีอิทธิพลทางการเมืองสูงสุดในจังหวัด แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในครั้งนี้ทำให้เห็นปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอำนาจการเมืองท้องถิ่นแบบ 3 ขั้วอำนาจ หรือ การเมือง 3 เส้า ที่มีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันอย่างเข้มข้นในสนามการเมืองท้องถิ่น มีการสร้างเครือข่ายอำนาจและพันธมิตรทางการเมืองผ่านผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีวางฐานการเมืองในการสถาปนาอำนาจของกลุ่มตัวเองในระยะยาวเพื่อเตรียมความพร้อมในการเลือกตั้งระดับชาติ

ภาพที่ 2 รูปแบบโครงสร้างอำนาจการเมืองในจังหวัดชลบุรีในปัจจุบัน

นอกจากนี้การศึกษาของผู้วิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จรัส สุวรรณมาลา (2550) ที่พบว่าการเมืองท้องถิ่นมีฐานะเป็น “ฐานเสียง” ของการเมืองระดับชาติ การต่อสู้แข่งขันในการเลือกตั้งระดับชาติก็มีผลต่อวัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นมาก นักการเมืองและพรรคการเมืองระดับชาติเข้าไปจัดระบบฐานเสียงของตนเองในท้องถิ่นผ่านนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อสร้างฐานเสียงทางการเมืองของตนเอง มีระบบผลประโยชน์และเครือข่ายความสัมพันธ์แนวดิ่งที่มีนักการเมืองและพรรคการเมืองเป็นศูนย์กลาง การศึกษาของผู้วิจัยที่พบว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีมีนักการเมืองระดับชาติและพรรคการเมืองเข้ามาสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเข้ามาวางฐานการเมืองของตนเองและจัดระบบฐานเสียงของตนเองในท้องถิ่นผ่านนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความสัมพันธ์แนวดิ่งระหว่างนักการเมืองระดับชาติกับผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี นักการเมืองระดับชาติตั้งตนเป็นศูนย์กลางอำนาจในการดูแลสนับสนุนทรัพยากรทางการเมืองแก่ผู้สมัครที่ตนเองสนับสนุนซึ่งมีลักษณะเดียวกันทั้ง 3 ชั่วอำนาจทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นอย่างกว้างขวางและจริงจัง ตั้งแต่กระบวนการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น ทั้งในแง่

ประโยชน์และความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นและความสำคัญในฐานะฐานรากของการพัฒนาประเทศและระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ระดับเยาวชนจนถึงระดับประชาชนทั่วไปเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องของกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น

2. เสนอให้การปฏิรูปกฎหมายเพื่อการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง เพื่อให้อำนาจกระจายไปถึงประชาชนไม่กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ส่งเสริมบทบาทของพรรคการเมืองในการสนับสนุนการกระจายอำนาจสร้างขบวนการการเมืองภาคพลเมือง เพื่อตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจในการเมืองในรูปของสภาประชาชนระดับท้องถิ่น

3. ทบทวนกระบวนการกระจายอำนาจในหลายรูปแบบ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง เช่น ภาคประชาสังคม เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ เครือข่ายประชาสังคมในท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชน ฯลฯ เพื่อสร้างความหลากหลายและการถ่วงดุลอำนาจในท้องถิ่นที่กระจุกตัวอยู่ในชนชั้นนำกลุ่มทุนธุรกิจการเมือง นักการเมือง ผู้ทรงอิทธิพลทางการเมืองที่ผูกขาดอำนาจทางการเมืองผ่านการเลือกตั้งแบบสัมปทานอำนาจ

4. ส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองให้เข้มแข็งเพื่อการตรวจสอบควบคุมการเมืองในระบบตัวแทนในท้องถิ่นที่ถูกครอบงำ โดยกลุ่มชนชั้นผู้มีอำนาจทางการเมือง โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ในรูปของประชาธิปไตยทางตรง (Direct democracy) หรือประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative democracy) ของประชาชนในท้องถิ่นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นคู่ขนานไปกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือผู้แทน (Representative democracy) ผ่านการเลือกตั้งแต่เพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เสนอให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการเมืองของการเลือกตั้งท้องถิ่นความสัมพันธ์กับชนชั้นผู้มีอำนาจทางการเมืองโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเงื่อนไขปัจจัยความเหมือนหรือแตกต่างเพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางทฤษฎีการเมืองท้องถิ่น (Local politics) ของประเทศไทย

2. เสนอให้มีการวิจัยวิพากษ์ทบทวนสรุปบทเรียนการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นในประเทศไทยในรอบ 15 ปี (นับตั้งแต่ พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน)

3. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดเงื่อนไขให้มีการเลือกตั้งแบบผูกขาดโดยบางกลุ่มการเมืองในท้องถิ่น เพื่อให้การกระจายอำนาจเป็นไปตามหลักการปกครองท้องถิ่นตามที่บัญญัติไว้ใน

รัฐธรรมนูญ คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจและร่วมในการบริหารระดับท้องถิ่น อย่างแท้จริง

4. ศึกษาการขยายตัวของระบบธุรกิจการเมืองในระดับท้องถิ่นและมาตรการป้องกันการผูกขาดอำนาจในการเมืองท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มประชาชนในเขตเทศบาล 1. (12 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

กลุ่มประชาชนในเขตเทศบาล 2. (18 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ข่าวชลออนไลน์.(2562). สจ.คุง ตีปีก “เฮ้ง-แป๊ะ”หนูน! แข่ง“นายกมาด”ชิงเก้าอี้“นายกนาป่า” ประกาศลั่น“สู้ไม่ถอย สดางค์เยอะ”. *ข่าวชลออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/Khaochon14/posts/492355591334591/>

_____. (2564). อ่างศิลาทะเลเดือด"ใหญ่พัดใหญ่"เลือกนายกอ่างศิลา "ก้านันนัย"ค่ายบ้านใหญ่ เปิดศึก "ก้านันจิม"ซุ่มมั่งกรน้ำเค็ม. *ข่าวชลออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.khaochononline.com/archives/1215>

คมชัดลึกออนไลน์. (2564). เลือกตั้งท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี การเมืองชลบุรีแตกเป็น 3 ก๊ก บ้านใหญ่-พลังเฮ้ง-สิงโตทอง. *คมชัดลึกออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/462680>

จรัส สุวรรณมาลา. (2550). “วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย”. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*. 5(3) (กันยายน - ธันวาคม). น. 83 - 106.

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และชัยณรงค์ เครือนวน. (2557). รายงานการวิจัยเรื่อง โครงสร้างอำนาจและการกระจุกตัวของความมั่งคั่งในท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก. ใน *โครงการวิจัย สู่สังคมไทยเสมอหน้า การศึกษาโครงสร้างความมั่งคั่งและโครงสร้างอำนาจเพื่อการปฏิรูป*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

ไทยรัฐออนไลน์. (2564). เปิดตัว ส.ท.เอ ปะทะ ผู้ใหญ่ไข่ ชิงนายกเทศมนตรีดอนหัวฬ่อ ชลบุรี. *ไทยรัฐออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/local/east/2024868>

ธนัญญ์ ศรีโอษฐ์. (2556). *พลวัตของเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีในยุคของการกระจาย
อำนาจสู่ท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

นักข่าวท้องถิ่น1. (12 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

นักข่าวท้องถิ่น2. (20 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

นักข่าวท้องถิ่น3. (20 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

นักข่าวท้องถิ่น4. (25 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

นักข่าวท้องถิ่น5. (25 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

นักข่าวท้องถิ่น6. (28 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

นักวิชาการท้องถิ่น 1. (13 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

นักวิชาการท้องถิ่น 2. (23 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครนายกเทศมนตรี 1. (9 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครนายกเทศมนตรี 2. (9 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครนายกเทศมนตรี 3. (19 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครนายกเทศมนตรี 4. (25 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 1. (13 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 2. (13 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 3. (16 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 4. (16 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 5. (16 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 6. (17 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

ผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล 7. (18 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง (กกต.) (2564). *ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและ
นายกเทศมนตรีในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี*. สืบค้นจาก [https://www.ect.go.th/ect_th/
download/article/article_20210517142110.pdf](https://www.ect.go.th/ect_th/download/article/article_20210517142110.pdf)

โอฬาร ถิ่นบางเตียว. (2554). *พัฒนาการของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นในภาคตะวันออก: วิเคราะห์
ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะ
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.